

Силабус курсу

Психологія самосвідомості

Ступінь вищої освіти – третій (доктор філософії)

Освітньо-наукова програма спеціальності 053 Психологія

Дні занять: Ср. 14.20 – 15.40

Консультації: Чт. 12.45 – 14.05

Рік навчання: I, Семестр: II

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

Кандидат психологічних наук, доцент Андрійчук Іванна Петрівна

Контактна інформація ivanna.andriychuk@gmail.com, +380677692228

Опис дисципліни

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі третього рівня вищої освіти сформулюють цілісну, послідовну систему знань про феномен самосвідомості, його розуміння у психології, розкриють внутрішні та зовнішні фактори формування та функціонування самосвідомості. Курс сприятиме оволодінню знаннями про становлення самосвідомості особистості та методи її діагностики, співвідношення понять свідомості та самосвідомості; аналіз основних напрямків дослідження Я-концепції у зарубіжній та вітчизняній психології. Здобувачі мають можливість критично аналізувати й оцінювати традиційні методи викладання психологічних дисциплін, ефективно організовувати педагогічне діалогічне спілкування, проводити різні форми навчальних занять, використовуючи активні методи навчання. Вивчення даного курсу передбачає підвищення професійної компетентності психологів та сприяє ефективній самореалізації їх, як фахівців.

Структура курсу

Години (лек. / сем. / лз.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Самосвідомість як категорія науки про особистість	Аналізувати проблему “Я” в психології, основні підходи У. Джемса. Знати предмет і завдання психології самосвідомості. Демонструвати вміння визначати складові елементи особистості: фізичну особистість, соціальну особистість, духовну особистість, компоненти самосвідомості. Проаналізувати складові структури самосвідомості: самопізнання, емоційно-ціннісне ставлення до себе і дієво-вольова сфера як саморегуляція. Охарактеризувати самооцінку як центральний структурний компонент самосвідомості. Знати рівні	Питання Кейси

		самосвідомості.	
2/2	2.Феноменологічна теорія К. Роджерса	Проаналізувати феноменологічну позицію К. Роджерса, актуальність поля досвіду для кожного індивіда. З'ясувати сутність самості в полі досвіду. Визначити поняття ідеальна самість, конгруентність і неконгруентність. Проаналізувати тенденцію до актуалізації як гармонійний розвиток Я-концепції. Знати особливості розвитку Я-концепції, порушення Я-концепції. Здійснити порівняльний аналіз концепції повноцінно функціонуючої людини К.Роджерса із концепцією самоактуалізованої особистості А.Маслоу.	Питання Есе
2/2/4	3.Аналітична психологія К.-Г. Юнга	Проаналізувати аналітичну психологію: основні концепції та принципи, структуру психічної реальності, архетипи та колективне несвідоме. Характеризувати самість як архетип цілісності особистості. Демонструвати знання щодо об'єднання свідомого і несвідомого у самості. Аналізувати активність особистості як форму вияву її індивідуальності, процес формування активності особистості. Характеризувати самоактуалізацію як провідний мотив «прогресу людини», творчість як чинник активності особистості. Огрунтувати основу аналітичної психотерапії Юнга як здатність людини до самопізнання і саморозвитку.	Питання Групові дискусії Мандали
2/2	4.Проблема самосвідомості у Его-психології	Проаналізувати епігенетичний принцип Е. Еріксона, гуманістичну теорію особистості Е.Фромма, стадії життєвого циклу людини. Обгрунтувати важливість суб'єктного досвіду у процесі пізнання. Охарактеризувати соціокультурну теорію К.Хорні, епігенетичний принцип Е.Еріксона. Знати стадії психосоціального розвитку Его людини: орально-сенсорна, м'язево-	Питання Тести Есе Кейси

		анальна, латентна, підліткова, рання зрілість, середня зрілість, пізня зрілість.	
2/2	5. Культурологічні концепції розвитку самосвідомості	Обґрунтувати предмет, критерії, методи вивчення особливостей національної самосвідомості у культурній психології особистості. Охарактеризувати вплив культурно-історичних чинників на становлення особистісної самосвідомості. Проаналізувати механізм становлення статевої ідентичності у культурі, стереотипи фемінності та маскулинності. Знати культурологічні дослідження дитинства та батьківства. З'ясувати сутність соціалізації, теорії ідентифікації, теорії статевої типізації.	Питання Групові дискусії Есе
2/4	6.Розвиток самосвідомості в онтогенезі	Проаналізувати феномен Я- концепції та індивідуальний розвиток особистості. Знати структуру самосвідомості за В.С. Мерліном. Аналізувати освоєння мови як одну із суттєвих умов розвитку самосвідомості, наслідування, уявлення і звукову мову. Проаналізувати вплив батьків на розвиток Я-концепції в дитячому віці, суть заохочення і покарання, що застосовуються в процесі виховання. Обґрунтувати зміст Я-концепції у підлітковому та юнацькому віці, відкриття власного внутрішнього світу, виникнення усвідомлення незворотності часу, розуміння скінченності свого існування, формування цілісного уявлення про самого себе	Питання Кейси Групові дискусії
2/4/2	7. Самосвідомість та захисні механізми особистості	Визначити сутність психологічного захисту суб'єкта та його функції. Охарактеризувати механізми захисту як специфічні засоби вирішення проблем адаптації. Демонструвати вміння визначати особливості прояву механізмів психологічного захисту у дитячому віці: тривога, адаптація, проекція, витіснення, пригнічення, заміщення, заперечення, катарсис, раціоналізація, регресія, відчуження,	Питання Есе Кейси

		ідентифікація, реактивне утворення.	
2/2/8	8. Проблема вимірювання Я – концепції	Аналізувати проблему вимірювання “Я” в психології. Знати методи психодіагностики самосвідомості: стандартизовані самозвіти, методика керованої проекції, Q – сортування. Демонструвати знання щодо вимірювання змін в “Я”. Охарактеризувати проєктивний метод, стандартизований самозвіт, нестандартизований самозвіт, самоопис, контент-аналіз.	Питання Тести Кейси

Літературні джерела

1. Андрійчук І.П. Феномен самоставлення в структурі особистості підлітка. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія «Психологія». Дрогобич, 2015. Випуск 37. С. 4-15.
2. Андрійчук І.П. Особливості домінуючих механізмів психологічного захисту в цілісній структурі особистості майбутнього фахівця з психології. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2014. Випуск 33. Психологія. С. 108 – 118.
3. Боришевський М. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. Київ, 2010. 416 с.
4. Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: Навч. посібник. Тернопіль, 2004. 310с.
5. Мерлин В.С. Психология индивидуальности: Избр. психол. тр. М.: Ин-т практич. Психологии, 2015. 446 с
6. Психология самосознания. Хрестоматия. Самара, 2000. 672 с.
7. Психология человека от рождения до смерти / Под общ. ред. А.А. Реана. СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК; М.: ОЛМА-Пресс, 2002. 656 с.
8. Радчук Г.К., Андрійчук І.П. Психолого – педагогічні умови гармонізації Я-концепції майбутніх практичних психологів. Методичні рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів та практичних психологів освіти. Тернопіль, 2002. 48 с.
9. Роджерс К. Становление личности. Взгляд на психотерапию. М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. 415 с.
10. Савчин М. Здоров'я людини: духовний, особистісний і тілесний виміри: монографія. Дрогобич, 2019. 232 с.
11. Самосознание и защитные механизмы личности. Хрестоматия. Самара, 2000. 656 с.
12. Становлення культури життєвого самовизначення сучасної молоді: психологічна теорія і практика. Монографія / за ред. Г.К. Радчук. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2016. 480 с.
13. Столяренко О.Б. Психологія особистості. Навч. посіб. Київ, 2012. 280 с.
14. Устименко Т. Людина як суб'єкт культури: спроба концептуального психологічного аналізу. *Педагогіка і психологічний процес освіти*. 2005. № 1. С. 91-99.
15. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. 3-е изд. СПб.: Питер, 2008. 607 с
16. Personality Theories: Development, Growth, and Diversity / Bem P. Allen. New York, 2006. 539 р.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (теми 1-4) – обговорення кейсів, тестування, усне опитування, практичні завдання	28
Змістовий модуль 2 (теми 5-8) – обговорення кейсів, усне опитування, тестування, написання есе, групова дискусія, практичні завдання	42
ІНДЗ (есе), самостійна робота	15
Підсумковий контроль (теми 1-8) – тестові завдання	15

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90 – 100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом